

Gårder og graver i yngre jernalder

- bosetning i både sentrum og periferi

Mange spennende gjenstander både av jern og bronse ble funnet i to forskjellige gravhager ved Besseberg. Funnet er datert til 600-tallet.

Den store gravhaugen ved Hoen ruver i terrenget.

Mens det er gjort steinalderfunn nokså langt fra sentrum i bygda, virker det som om bosetningen i eldre jernalder begrenset seg til de sentrale delene av bygda. Både i jernalderens første fase og i romertid og folkevandringstid er funnene konsentrert i Drammensdalen og på sletta vestover mot Fiskumvannet, samt til en viss grad i gode jordbruksområder som Varlo og Horne.

Var det pest og sykdom som holdt folketallet lavt, eller var det ufredstid som gjorde at folk trakk seg sammen i de sentrale delene av bygda? Det er det vanskelig å si noe sikkert om - og det kan selvsagt tenkes at nye arkeologiske funn vil forandre dette bildet.

I den yngre del av jernalderen, fra 5-600-tallet og framover mot år tusen, finner vi igjen spor av menneskelig aktivitet også i utkanten av bygda. Det har nok sammenheng med at befolkningen vokste, men kanskje også at boplassene forandret karakter. Istedenfor store sentralgårder kom det mindre gårder der det bare bodde en enkelt familie - slik vi kjenner det fra nyere tid. Det kan igjen ha sammenheng med et fredeligere og bedre organisert samfunn.

En har gjerne forestilt seg at denne ekspansjonen i yngre jernalder foregikk ved at bosetningen spredte seg gradvis fra sentrale strøk mot utkantene, og at gårdene ble mindre og fattigere jo lenger en kom bort fra sentrum. Slik var det nok i mange bygder, og det er kanskje hovedregelen på Eiker også. Men sist vinter ble det gjort en oppdagelse som gjør at nok må se mer kritisk på denne teorien.

Det var en våken landbrukssjef som først la merke til noen store ringer ute i åkeren på Ødegården øverst i Bingen da han studerte de nye flyfotoene av kommunen. Fylkesarkeologen konkluderte raskt med at det måtte være spor etter gravhauger - tre store ringgraver med fotgrøft, etter all sannsynlighet fra yngre jernalder. Det må ha bodd en svært betydningsfull person her i utkanten av bygda!

Ved nærmere ettertanke er det kanskje ikke så overraskende. Bingen ligger ved sentrale ferdselsårer mot Sigdal og Nummedal, områder som var rike på jern. Interessant er det jo også å set det gamle sagnet om de rike «Bingsherrene» i lys av de store gravhaugene ved Ødegården.